

โครงงานวิจัย

ชื่อ นวัตกรรม การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ

การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน เป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ช่วยพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลากรตลอดจนไปถึงบนพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่น ๆ ด้วย เพราะไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาส่วนใดต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเสียก่อน ดังนั้น การพัฒนาคนสามารถทำได้หลายรูปแบบอย่างที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาคน คือ การให้การศึกษา ดังนั้น การพัฒนาประเทศต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาคน โดยต้องคำนึงถึงการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าไปมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนาไปให้ทันกับโลก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ตามความในมาตรา 6 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมใน การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้มุ่ง ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นพระประมุข รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติภูมิปัญญา ท้องถิ่น รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับแนวการจัดการศึกษากำหนดให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้รู้จักพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ของแต่ละบุคคล การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และ มาตรา 24 ได้กล่าวถึงจัดเนื้อหาสาระ และ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหาจัดการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติอ่าน ทำได้คิดเป็น ผสมผสานความรู้สาระต่าง ๆ อย่างสมดุล ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2547: 5-14.

และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดคุณลักษณะ คุณภาพ อันพึงประสงค์ของ คนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบในการสร้างคนไทย 4.0 ที่มีบริบทที่แตกต่างกันไป ตามท้องถิ่น และสถานศึกษา แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวที โลก” คือการเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคม สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) มีความรอบรู้ มีทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 2) ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นผู้ที่มีทักษะทางปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์ได้ เพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีและสังคมได้ 3) มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค และอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา ,2561, 1-4) และมีแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเน้นที่การปฏิบัติ (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน ผ่านกระบวนการคิด และปฏิบัติจริง การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, 4) จึงกล่าว ได้ว่า การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงสอดคล้องกับการเรียนในยุคนี้ที่เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้น กระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา (สถาพร พฤษพิบูล, 2555, 5)

โรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 2 ถึง อนุบาล 3) และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดการศึกษาในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างทั่วถึง มีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ และทักษะการเรียนรู้ พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน บนพื้นฐานของความเป็นไทย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้นั้น บุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ซึ่งให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดไว้ใน โครงสร้างของหลักสูตร แต่ในปัจจุบันครูในโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสร้างความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ไปใช้รวมถึงยังไม่เข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้สอน ยังไม่เข้าใจบริบทของมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดอย่างถ่องแท้ เพราะการเรียนรู้ที่ระบุใน

มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเน้นการปฏิบัติแต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังยึดติดกับความเข้าใจแบบเดิม คือ เน้นการท่องจำทั้งที่กำลังใช้หลักสูตรอิงมาตรฐานที่ต้องสอนเชิงรุก ส่งผลให้การประเมินด้าน ผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (โรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา, 2563)

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้ แสดงออกในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะให้ผู้สอนได้ทราบว่ามีใครที่เข้าใจ ไม่เข้าใจ เข้าใจ คลาดเคลื่อนอย่างไร และได้แก้ไขในแต่ละเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เนื้อหาความรู้ที่มีความลึก ซึ่งซับซ้อน มีผู้เรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่จะสร้างความรู้ ความหมายได้จากคำพูดจากการบรรยายของครู ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถสร้างความรู้ ความหมายจากคำพูดคำบรรยายได้ แต่การสร้างความรู้ ความหมายของผู้เรียนส่วนใหญ่ทำได้ดีขึ้นเมื่อได้ลงมือคิด ลงมือทำ ได้อภิปรายร่วมกับเพื่อนและ คุณครู เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในด้านการเรียนเพื่อสร้าง ความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวต่อ การเรียนรู้ และการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของแบรนฟอร์ด บราวน์ ชินน์ (Bransford, Brown and Cocking, 2000) ที่ว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่คงทน และยั่งยืน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้หลักการ Active learning และได้ พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนาในการจัดการเรียนการสอนของ ครูให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของโรงเรียน เพื่อให้ครูมีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะสร้างประยุกต์ใช้ให้ เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการจัด การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 45 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ประกอบด้วย

1. ด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
3. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. ด้านการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตัวแปรตาม ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ความพึงพอใจของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) หมายถึง รูปแบบ W.T. EXPAND การบริหารงานจะเน้นการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมซึ่งแสดงถึง

เอกลักษณ์ของโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) ซึ่งมีวงล้อในการขับเคลื่อน 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ

1. P (PLC, participation) หมายถึง วงล้อแห่งการมีส่วนร่วมและการสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. A (Active Learning) หมายถึง วงล้อแห่งการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน
3. N (New Normal) หมายถึง วงล้อแห่งวิถีชีวิตใหม่ ดำรงชีวิตให้รู้เท่าทันสถานการณ์โลกในปัจจุบัน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน
4. D (Decency) หมายถึง วงล้อแห่งความเหมาะสมกับการเป็นนักเรียนโรงเรียนเวียงเทิง (เทิงทำนุประชา) โดยจะเน้นการปลูกฝังนักเรียนให้มีวินัยและมีจิตอาสา

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การเรียนรู้ที่ต้องการกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ผ่านการจัดการตนเองให้ความรู้และช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างสรรคพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่หลากหลาย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

2.1. การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้การจัดทำ กำหนดการสอน การกำหนดเวลาในการจัดกาเรียนรู้การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้การกำหนดรูปแบบของการจัดการเรียนรู้

2.2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมีการลงมือปฏิบัติมีการอภิปรายซักถามมีกิจกรรมที่นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2.3. การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การดำเนินการจัดหาวัสดุอุปกรณ์วิธีการ เครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตลอดจนถึงการปรับปรุงสิ่งของหรือวิธีการเหล่านั้น ให้สามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.4. การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถจากการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้เรียน ผู้ปกครองและเพื่อน ได้มีส่วนร่วมในการวัดผล ประเมินผล มีการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย การปฏิบัติจริง และมีการนำผลการตรวจสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3. ความพึงพอใจของครู หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา) ใน 4 ด้าน ได้แก่ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิง

รูก การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของครูของผู้สอน

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ความพึงพอใจ
5. บริบทของโรงเรียนเวียงเทิง(เทิงทำนุประชา)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง